

Asia: VN/9952/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot muutosehdotuksista

Ylioppilastutkintolautakunta kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta ja esittää kunnioittavasti seuraavat näkökohdat.

Ylioppilastutkintolautakunta kannattaa sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa erityisesti sen tuottavuus- ja tehokkuushyötyjen vuoksi. Vuonna 2024 lautakunta vastaanotti 8695 hallinnollista päätöstä edellyttävää hakemusta, jotka koskivat muun erityisjärjestelyitä koepäivinä sekä ilmoittautumiseen liittyviä muutoksia. Lisäksi lautakunta käsitteli 2272 arvosteluun liittyvää oikaisuvaatimusta. Tällä hetkellä tieto näistä päätöksistä toimitetaan kokelaille pääosin paperitse. Siirtyminen sähköiseen tiedoksiantoon nopeuttaisi päätösten välittymistä kokelaille ja tehostaisi viranomaistoimintaa.

Ylioppilastutkintolautakunnan sähköiset asiointikanavat tulisi lainmuutoksen myötä päivittää tukemaan sähköistä tiedoksiantoa. Lain toimeenpanossa tulisi varmistaa, että järjestelmämuutokset eivät aiheuta kohtuuttomia lisäkustannuksia tai hallinnollista taakkaa.

Ylioppilastutkinnon kokelaat tulevat pääsääntöisesti Ylioppilastutkintolautakunnan hallinnon asiakkaiksi täysi-ikäisyyden kynnyksellä. Erityisesti pitkäaikaiseen sairauteen ja vammaan liittyvät erityisjärjestelyhakemukset pyydetään tekemään jo lukio-opintojen alkuvaiheessa, jolloin kokelaat ovat alaikäisiä. Hajautetun tutkinnon valmiiksi suorittavat ylioppilaat ovat pääsääntöisesti täysi-ikäisiä.

Hallituksen esityksessä kuvaillaan, että alaikäisen täyttäessä 18 vuotta Suomi.fi-viestit-tilin tietoihin asetetut yhteystiedot jäävät voimaan, eikä tilin omistavaa täysi-ikäistynyttä erikseen tiedoteta

Suomi.fi-viestit-tilin olemassaolosta Digi- ja väestötietoviraston toimesta, vaikka sen olisi ottanut käyttöön huoltaja alaikäisen puolesta. Tästä on aiheutunut haasteita, kun henkilö on saanut tiedoksiantoja Suomi.fi-viesteihin ilman, että hän on ollut tietoinen tilin olemassaolosta.

Ylioppilastutkintolautakunta pitää erittäin tärkeänä, että täysi-ikäiseksi siirtyminen ja sen vaikutukset viranomaisasiointiin tehdään selkeäksi. Ylioppilastutkintolautakunta pitää hankalana tilannetta, jossa sen hallinnon asiakkaiden asiointitapa lautakunnan kanssa muuttuu yhtäkkiä henkilön 18. syntymäpäivän jälkeen kesken ylioppilastutkinnon suorittamisen. Ei saa syntyä tilannetta, jossa tieto oikeudesta esimerkiksi ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyihin ei välity kokelaalle sen takia, että hän ei ole tietoinen Suomi.fi-viestit-palvelusta. Ylioppilastutkintolautakunta toivoo, että sillä säilyy lakimuutoksen jälkeen mahdollisuus valita toimintamalli, jolla asiointi pysyy kokelaalle johdonmukaisena ja selkeänä koko tutkinnon suorittamisen ajan.

Ylioppilastutkintolautakunta korostaa, että alaikäisten vahva tunnistautuminen sähköisiin viranomaispalveluihin tulisi ratkaista pikaisesti. On ensiarvoisen tärkeää, että kaikilla yli 15-vuotiailla olisi käytettävissään vahvan tunnistautumisen välineet ja pääsy sähköisiin palveluihin.

Huomiot tiedoksiantoa koskevista ehdotuksista (18-19 b §:t)

-

Huomiot sähköisen asiakirjan saapumista määräajassa koskevasta ehdotuksesta (11 §)

-

Muut huomiot

-

Huomiot soveltamisalan muuttamista koskevasta ehdotuksesta esitutkinnan ja poliisitutkinnan osalta

-

Huomiot oikeudenkäymiskaaren (erit. OK 11:3) ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain prosessiosoite- ja tiedoksiantosäätelyä koskevista ehdotuksista

-

Muut huomiot koskien oikeudenkäymiskaarta ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia

-

Huomiot oikeudenkäyntimaksun porrastusta koskevasta ehdotuksesta hallinto- ja erityistuomioistuinten osalta

-

Esityksessä on arvioitu ehdotettavien muutosten perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia, yritysvaikutuksia ja viranomaisvaikutuksia. Onko esityksessä otettu huomioon tältä osin keskeisimmät vaikutukset? Arvioitteko muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita esitysluonnoksessa ei ole tunnistettu?

-

Muut huomiot

-

Tähkä Tiina
Ylioppilastutkintolautakunta

Vikberg Thomas
Ylioppilastutkintolautakunta